

piedāvā vairāku pasākumu kompleksu īstenošanu. “Vēlreiz uzsveru – lauksaimnieki neprasa valsts budžeta līdzekļus, bet gan aicina piešķirt naudu lietavu sabojātās infrastruktūras atjaunošanai no programmas *Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem*,” uzsver M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa savu sacīto pamato ar to, ka ceļi un caurtekas, labi strādājošas meliorācijas sistēmas ir tieši tas, ko vajag steidzami remontēt, jo tās ir primāri nepieciešamas ražošanas nodrošināšanai lauku teritorijās.

“Plānojot nākotnes budžetu, nedrīkst aizmirst par kritiskās infrastruktūras objektiem – meliorācijas sistēmām un ceļiem,” tā M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņas ieskatā, lauksaimnieku situācijas atvieglošanai valstij līdz 31. decembrim būtu jāizmaksā visi šī gada atbalsta maksājumi. Skanēja arī ieteikums izskatīt iespēju samazināt akcīzes nodokli kurināmajam, kas paredzēts graudaugu kaltēšanai, kā arī maksimāli samazināt birokrātiju un atvieglot nākamā gada atbalsta saņemšanas nosacījumus atbilstoši reālajai situācijai (augu maiņa tiek ietekmēta, jo, nepaspējot iesēt ziemas rapsi, sajūk noteiktā proporcija starp dažādiem kultūraugiem, zaļās joslas gar ūdeņiem ir izdangātas, jo patām noved ražu, utt.). “*Altum* apgrozāmo līdzekļu kredītu pagarināšana par gadu bez jaunas izskatīšanas maksas piemērošanas. *Altum* nepieciešamības gadījumā veikt uzkrāto kredītu procentu kapitalizāciju līdz nākamā gada jūlijam (ieskaitot). Nepietiekama nodrošinājuma gadījumā *Altum* nodrošināt garantijas gan *Altum*, gan komercbankām,” uz jautājumu par pasākumiem finanšu sektorā atbild M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa uzsver, ka jāveic sarunas ar bankām par vienkāršotu šī gada pamatsummu pārceļšanu (kredīta atmaksas grafika pagarināšanu par gadu). Turklāt pašvaldības šajos ekstremālajos apstākļos varētu nepieņemot nekustamā īpašuma nodokļa samaksas kavējuma soda naudas, bet smagi skartajās teritorijās pat piemērot šī nodokļa atlaides.

Jāizmanto kooperācijas spēks

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs Rolands Feldmanis uzsver, ka ārkārtas situācija, nelabvēlīga klimata apstākļu ietekme lauksaimniecībā pēdējos gados ir pastiprinājusies un ir jāsāk adaptēties jaunajai tendencei. “Tieši kooperācija ir viens no sekmīgākajiem instrumentiem, kā kopīgi pārvarēt negatīvos ārējos apstākļus,” skaidro R. Feldmanis. Proti, šobrīd tieši kooperatīviem ir lielākie izaicinājumi – panākt vienošanos, ņemot vērā jaunus

apstākļus, lai izpildītu līgumsaistības ar starptautiskajiem partneriem – produkcijas iepircējiem. “Lauksaimnieku kooperatīvi ir tiešie eksportētāji, kuriem saviem tirdzniecības partneriem, pat neskatoties uz ārkārtas situāciju Latvijā, ir jāspēj nodrošināt kravas apjomu noteiktā kvalitātē un laikā. Izkrīst no starptautiskās piegādes ķēdes ir ļoti bīstami, jo mūsu vietu aizpildīs citas valstis no bijušās PSRS,” norāda R. Feldmanis. Viņš uzsver, ka kooperatīvs ir atbalsts arī saviem biedriem – ar kompetenci un dažkārt arī ar finansēm, spējot mazliet ilgāk pagaidīt samaksu par biedru iegādātajiem rīkiem vai minerālmēsliem. “Viens nav karotājs, it īpaši, ja nav miljonārs,” tā R. Feldmanis. Viņaprāt, krīzi bez kooperācijas pārvarēt ir grūtāk. “Bet, kā arī minēja Valsts prezidents, mums ir viensētas domāšana. Ja nabagam kooperācija krīzē ir glābiņš, tad katram, kam ir kaut cik uzkrāts kapitāls, ir kārdinājums būt pašam par sevi, grauļot sadarbību, jo labos laikos bagātais var atļauties vairāk, nedalīties ar savu spēku. Ne velti vienmēr propagandēju, ka kooperācija – sadarbība ir jāstimulē atšķirībā no SIA – vienas vai vairāku personu guvējiem,” skaidro R. Feldmanis. Līdz ar to, viņaprāt, ir ļoti svarīgi, ka arī nākotnē lauksaimniecībā ir paredzams prognozējams finansējums, kas ļautu plānot straujāku attīstību arī attiecībā uz kooperācijas veidotu iniciatīvu. “Būtisks Latvijas lauksaimniekiem ir konkurences aspekts: atbalsts, ko piešķir citu valstu valdības saviem lauksaimniekiem, papildu subsīdijas, kas ļauj konkurentiem citās valstīs saražot lētāk un vairāk pārdot savu produkciju,” analizē R. Feldmanis. Viņš atgādina, ka kooperācija Rietumeiropā atsevišķās nozarēs sasniedz teju vai 100%. “Mums vēl tāls ceļš ejams. Piemēram, piena sektorā mums ir vien 25% ražotāju kooperatīvos, bet graudkopībā – divreiz vairāk, un abas nozares ražo vairāk, nekā Latvijā to produkciju patērē, abas nozares eksportē,” tā R. Feldmanis. Viņš steidz piebilst, ka eksportam ir jāpievieno augstāka vērtība, bet kooperatīvi vēl nav uzkrājuši pārstrādes jaudu. “Ir kooperatīvs *Straupe*, *Baltu piens*, *Viļāni*, dārzkopībā *Mūsmāju dārzeni*, *Baltijas dārzeni*, *Very Berry* ir kooperatīva biedri, kooperatīvs *Kurland Honey* ir viens no lielākajiem medus ražotājiem Latvijā,” uz kooperatīviem – pārstrādātājiem norāda R. Feldmanis. Viņaprāt, vajadzīgs atbalsts makšķeres iegūšanai augļu un dārzeņu sektorā, piemēram, nevajag valsts finansējumu, bet valsts gribu pārveidot iepirkumus tā, lai Latvijā ražoti augļi un dārzeņi nonāktu veikalu plauk-

tos un mūsu bērni varētu tos ēst pusdienās. “Un krīze ir īstais laiks, kad to darīt, jo valsts finansējuma prioritāte, kā to atzīmē Valsts prezidents, ir aizsardzība. Drošība ir primāra šajos apstākļos,” tā R. Feldmanis. Viņaprāt, tikšanās laikā ar Valsts prezidentu izkristalizējies vadmotīvs – mums Latvijā nevajag kašķēties, vai dzīvojam zaļā vidē, vai vairāk ļaujām strādāt rūpniecībai, drošāk ļaujām darboties lauksaimniekiem.

“Šķiet, ir skaidrs, ka vēlamies dzīvot tīrā vidē, bet nevaram būt nabagi, nedrīkstam atpalikt: tas nav labais tonis – saņemt mazākās algas Eiropas Savienībā. Neizmantojot savu faktiski vienīgo resursu – lauksaimniecības un meža zemi – pietiekami intensīvi, nodalot parkus un rezervuārus no produktīvi apsaimniekojamas zemes, mēs kļūsim pakalpiņi citām tautām, kas nāks un pārpirks mūsu laukus ar kapitālu, jo prot resursus izmantot efektīvāk. Mūsu zemi izpērk un izpirks, ja neveidosim savu turību, bet mīklaini gaidīsim brīnumu tikai no absolūti zaļās politikas uz ikviena zemes stūrīša,” tā R. Feldmanis. Viņaprāt, krīze ir jāpārvar sistemātiski – ar noteiktām strukturālām pārmaiņām nozarē, domāšanā un pieejā izaicinājumiem. “Sistemātiska pieeja sniedz atbildi arī uz galveno ārkārtas situācijas iemeslu, kāpēc daudzviet applūst lauki, – meliorācijas jautājumi ir jārisina nevis no īpašuma tiesību skatījuma, bet no efektīvas zemes izmantošanas skatījuma,” tā R. Feldmanis. Viņaprāt, meliorācijas sistēmām ir jābūt darba kārtībā, kur ir ražojošas lauksaimniecības zemes, citādi maksāsim dubultā. “Zaudēsim iesēto, iestrādāto, kopto un zaudēsim iespēju izaudzēt – tā tad nevis pelnīsim, bet izsaimniekosim,” tā R. Feldmanis.

Par nākotni jādomā šodien

“Pašreizējais Eiropas Komisijas piedāvājums ir absolūti nepieņemams, jo būtībā izbeidz kopīgu ES lauksaimniecības politiku. Nav pieņemams faktiskais finansējuma samazinājums pie pieaugošas konkurences no agresoriem un trauslas pārtikas drošības Eiropā,” tā M. Dzelzkalēja-Burmistre. Viņa norāda, ka piedāvājumā netiek runāts par Latvijai būtisko tiešmaksājumu izlīdzināšanu un godīgas konkurences nodrošināšanu starp dalībvalstīm. “Latvijai ir būtiski saglabāt atsevišķu kopējās lauksaimniecības politiku ar tās divu pīlāru struktūru. Lauku attīstības nauda ir būtisks finanšu avots daudzām svarīgām, uz attīstību un vides saglabāšanu vērstām programmām ar minimālu nacionālo līdzfinansējumu,” norāda M. Dzelzkalēja-Burmistre.